

Womhaj Bóh!

Cizbło 1.
1. jan.

Lětnik 3.
1893.

Serbske njedzelske łopjenka.

Wudawaju so kóždy sobotu w Smolerjez knihicziščerńi w Budyščinje a so tam dostacž sa štwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

Nowe lěto.

Luk. 2, 21: „A jako so wóšom dnjom dopjelnjesche, so by to džěcátko wobrěsane było; bě jeho mjeno narjeknjene Jesuŝ, kotrež mjenowane běšče wot jan-džela, prjedy dnžli wón so w macžernym žiwocze podjał bě.“

Je rjane wašnje, so so młodemu džěšču, hdyž so wuščězi, nowe mjeno da. Nowe mjeno dyrbi na nowe byče pokasacž, kotrež je runje pšes saschěpjenje do trojeničkeho Boha dostało a puče pokasacž, po kotrychž ma nětko czahnyč.

Stare lěto je so minyło, nowe je so s hlubokosčow wěčnosče sběhnyło. Zene lěto po druhim czehnje wotšal we wschelakim pšcheměnjenu. Njeje dha troschtne, so so nam jako napišmo, niž jeno sa tele abo tamne lěto, ale sa kóžde lěto, kotrež nam Boža hnada wobradži, w šwjatym sczenju na džen noweho lěta Jesuŝowe drohe, njesachodne, sbožabohate mjeno napschěziwo šwěči?

Wotkach na šwěče pschihotuja so wschudžom nowe wězy; šchtožkuliž pak pschindže, njech je měr abo njeměr, sbože abo njesbože: jene wěmy wěsče a jašnje, — tež tole lěto a kóžde pschichodne lěto steji pod šeptarjom wulkeho njebjeskeho krala. „W jeho mjenje maja so pokladowacž wschitke kolena tych, kiž w njebjesach a na semi a pod semju so.“ (Fil. 2, 10.) A jeno tón, kiž ma na czole jeho mjeno (Sjew. Jan. 3, 12), dyrbi wutracž, wopravdže žiwy byč hacž do wěčnosče.

So wschelakim wašnju budže tež tele lěto kšičiž nam

hrosnyč, styš a šrudoba, nusa a tradanje naš wobdawacž. Šchto to wuczini? W jeho mjenje mamy my žiwjenje (Jan, 20, 31), a šchtož so spróžny a wobeženy czuje, tón namaka pola njeho wuščewjenje a wotpocžink. Bědžicž budže so, horzo so bědžicž pschěziwo lešnosči a słosči stareho człowjeka, njeschězelej w naškej šamšnej wutrobje — budža pak štroschtne; šchtož do jeho mjena wěri, je Bože džěčo a ma Božu hnadu wěštu; wón njebudže wjazy šudženy (Jan. 3, 18) a byrnjež měl so pschěziwo wjazy hacž jenemu štemu duchej bědžicž, wón budže kšwalicž móž s wuczomnikami: „Anježe, tež czercži so nam w twojim mjenje poddacži“ (Luk. 10, 12); wón budže dobywacž na wschěch mozach czěmnosče.

Ma hańbje a wušmėwanju Jesuŝowym wušnatwarjam tež tole lěto pobrachowacž njebudže, ale pišane steji: „Sbóžni šče wy, hdyž waš hanja Šhrystuŝowego mjena dla; pschetož tón duch, kiž duch je teje krašnosče a Boži je, wotpocžuje na waš“. (1 Pětr. 4, 14.)

Daježe nam teho dla, lubi pschěželjo, štroschtne nutšczahnyč do noweho lěta w drohim Jesuŝowym mjenje. W nim chzemy so na našche džělo dacž: wone je čěžke, ale Jesuŝ je požohnuje; wone je próžny a kšiwody polne, ale Jesuŝ je pschisłódschuje. W nim chzemy sa šwojim wušwjećenjom, šwojim najmóžnišchim džělom stejecž: wjele je njeschězelow w naš a wokoło naš, ale s Jesuŝom wschěch pschewinjemy. W nim chzemy czěrpjenje a kšičiž na so wsacž: to je tym, kiž Jesuŝa njesnaja, najštrasnišche a najčěžšche: s Jesuŝom hinał njewěmy, hacž so puč pschewjele šrudoby do Božeho kralešwa dže, s nim pak šmy

Ĥebi wěšći, ſo 4zērpjenja tuteho 4zāſa hōdne njeſſu teje pſche mēru wulkeje kraſnoſcze, kotraž ſo nad nami ſjewić budže.

D Jeſu, Jeſu, twoje mjeno
Mi ſapiſch derje do duſche,
So twoja wulka luboſcź jeno
We pomjatkſu mi woſtanje,
So w mojim zylim žiwjenju
Je Jeſuſ na mni ſ widženju.

We twojim ſwjatym ſlōdkim mjenje
Mam Božu Wōtznu wutrobu,
Kaź tam ju maju wuſwoleni,
Hdyž tež tu hiſcze wojuju.
Ach, hdy by hrēſchnik wjedźał to,
By tebi bōrſy podaſ ſo.

4ſo modlimy we twojim mjenje,
Niź je to źōrlo luboſcze,
Wot kotrohź pija wumōżeni
Tam pſchi tebi do wēcnoſcze.
My ſ nimi tebe 4zeſcžimy,
Daj, ſo tež my ſ nim pſchiūdžemy.

Budźcze jaſo dźeczi!

1.

Bohu budź dźaſ, ſo mōžachmy hiſcze juntrōcź na ſemi ſ Anjeſowej woſadu hody ſwjeczić, teho Anjeſa kſwalicź ſa jehō luboſcź, naſch dźaſ jemu ſ nowa dawacź a to ſwētko nad nami ſthadźecź widźecź. Bohu budź dźaſ, ſo mōžachmy ſo ſ naſchimi lubymi hiſcze juntrōcź na ſemi ſeicź w najrjeiſchich ſwjedźeicich hodžinach zylcho lēta pod bljſchczatym hodownym ſchtomom a naſchu ſemſtu luboſcź, kotraž naſ ſ nimi ſjednoczi, ſ njebjekj po-ſwjeczić dacź a ſo ſ nimi natwarjecź ſo wjekeſo na te wēcne hody, kotrej ſu nam w njebjekach pſchihotowane! My 4zemy te drohe hodžiny a dny prawje wuſupjecź, ſo bychmy wot nich mēli zohnowanje na zyſe lēto, njebjekj ſwētko a njebjekj troſcht tež ſa 4zēanne hodžiny, kotrej mōžā nam po radže Bożej pſchiūcź, njebjekj mōž a ſylnoſcź tež ſa poſlednje bēdženje, jeli ſo by nam naſcha poſlednja hodžinka bōrſy pſchiſchła.

Alle ſchtō doſta hodowne zohnowanje? Wo tym ſo nētko wjele rēczy a piſche. Duź njech tež to ſłowo bjeſ tymi tyſaz wſchelakimi hodownymi hōſkami wotmolwjenje dama na tuto praſchenje: „Budźcze jaſo dźeczi a wy doſtanjecze hodowne zohnowanje!”

Stupmy w duchu do kſcheſcijianſkeho domu na hodownym wjeczoru. Starſchi dźecjom wobradženje pſchihotuja. Njedocźakliwe dźeczi pſchi durjach poſkuchaja, hać ſtoro ſwōncźk njeſawoni, ſo mōhke nutſ ſaſtupicź. Stōncźnje ſo ſaſlinka. Wone ſaſtupja. Wſchitko ſo wō iſtwe bljſchczi a ſybolu. Po dobrym, kſcheſcijianſkim waſchnju ſo wſchitzy najpriedy woſoſo Bethlehem, kiz ſ papjery wurēſany na blidze natwarjenu ſteji, ſeſtupaja. Hodowny kherluſch: „Ja ſ njebjek dele pſchiūdu ſ wam” ſo ſa-ſpēwa — wſchitzy, nan a macź, dźeczi a ſluzobni, ſobu ſpēwaja. Hdyž ſu kherluſch wuſpēwali, nan bibliju wocžini a stare, lube hodowne ſcženje wuczitawſchi ſo nutnje ſ tymi ſwojimi modli. Jeſo wobliczo ſo radoſcziwje ſwēczi. Woni hiſcze jenu ſchtucźku wuſpēwaja — a nētko mōže kōždy hladacź, ſchtō je jemu Bože dźeczo wobradziſo. Bjeſ dźeczi je najſtarſchi ſyn woſebje hnuty wot domjazeje hodowneje Božeje ſluzby, wōn je bjeſ pſchetorhnjenja na ſłowa lubeho nana poſkuchaſ. Jemu je to wſchitko, ſchtōž je ſklyſchaſ, zyſa, poſna wērnocź. Wōn ſklyſchi w duchu jaubjelow ſpēwacź, a hdyž wjeczor po tych rjaných hodžinkach ſ horjazej wutrobu do ſoza dže, hiſcze junu ſ wōknom wōn poſkucha, hać njeby ſnano ſynk jaubjelſkeho ſpēwanja dženſa hiſcze ſaſklyſchaſ. Wōn ſczele horzu dźaknu modlitwu horje ſ njebjekam, pſchetōž jehō wutroba je prawe dźeczaje hodowne wjekele ſaźula niź jenož nad dobrocziwoſcžu lubeju ſtarſcheju, ale woſebje nad ſmilnoſcžu njebjekjeho Wōtza, kotryž je ſwētej ſwojeho lubeho ſyna daſ, ſo mōhli 4łowjekojo pſcheſ njeho ſbōžni bycź. A ſchtōž je tōn wjeczor

wobradzene doſtaſ, ma jemu woſebitu waźnoſcź, dofelž je pod hodownym ſchtomom ležaſo, wone je jemu kaź poſwjeczene. D ſbōžny 4zāſ dźecziſtwa, dźeczajeje wēry bje wſcheho dwelowanja! Tōn wjeczor mōžeſche ſo nan ſ dobrym prawom modlić: „Anjeze Božo, ſdzerž mi moje dźeczo taſte, taſtež bym je dženſa widźaſ!”

2.

Dwazeczi lēt je ſo minylo. Wōn bē ſaſo hodowny wjeczor. Wobradženje w domje je kaź tehdy. Jenož ſtarſchej ſtaj ſo ſe-ſtarikoj. Nanej ſu ſo wloky ſeſchēdzimile. Ma maczerzy je tež widźecź, ſo je wjele dźetaſa — a wjele ſtarocze pomēka. Dženſa je jich wjazy w domje ſhromadžených hać tehdy, dźowki ſu ſo ſwoženiaſe a jich dźecziſtka hižo woſoſo hodowneho ſchtoma ſtaſaja, runje kaź wone pſchēd 20 lētami. A ſchtō dha je ſ tym najſtarſchim ſynom? Wōn je nahladny muž, kotryž ſwojeho nana mjeno ſ 4zeſcžu pſcheſ ſwēt njeke. Jaſo mlodženz je ſe ſtarſchiſkeho domu wōn do ſwēta ſchoſ. Wjele je nauknyſ a ſo ſwēru prōzowaſ. 4zāſ bēſche, w kotrymž daloko wot domu lēta doſho njebē ſ tymi ſwojimi hody ſwjeczić mōhſ. Brēni krocź wſchaſ bē jemu ſtyſtkno byſo, hdyž hodowny wjeczor pſchiūdže — tola ſ 4zāſom bēſche jemu to ſapoczaſo bōle wiſcho jene bycź, dženſa je ſaſo domach. Alle 4zeſo dla taſ dźiwne hlada, jaſo hodowne ſynki ſa-ſklyncza? 4zeſo dla ſebi ruzy njeſtykne, hdyž ſebi jej wſchitzy druſy ſtyknu? S krotka: Hody ſu jemu prōſdne ſłowo, wōn dwēluje na Khrjſtuſu, wōn ſo wjazy njemodli. Jeſo taſ mjeno- wani dobri pſcheczeljo ſu ſo ſa to poſtarali, ſo je wōn priecź 4ziſnyſ, ſchtōž bēſche nēhdy jehō ſbože a mē. Wōn wjazy nje- wēri. Wōn wſchaſ je nētko hōdny 4łowiek, alle ſady njeho leži 4zāſ, w kotrymž bēſche do dźiwneho, 4adoſcziweho žiwjenja ſapadnyſ, to je 4zāſ, na kotryž ſebi pomyſliwſchi ſo naſtroži, pſchetōž to jemu, runjež ſo wōn ſpyta na wſche mōžne waſchnje pſchēd ſwojim ſwēdomnjom ſamolwicź, tola kaź jahadko w wutrobje tēzi. Dženſa wſchaſ jehō wulka luboſcź wot jehō lubých jemu wopo- kaſana hnuje, alle tež to hnuje je jemu nēkaſ naſchecziwne a wōn by ſo jehō rady ſwinyſ. Po ſbaczu je wjekeſy. A tola! Sbožowny, zyſe ſbožowny ſrijedza bjeſ tymi, kotryž ſu dźeczi wo- ſtate we wutrobje, wōn njeje. Sawidži wōn jim jich ſbože? Wōn ſo tež dženſa njemodli — wōn dže to dawno wjazy 4ziniſ njeje. Alle w ſwojej komorzy hać do ſrijedz nozy ſ wōknom wōn hlada. Wōn njemōže ſ mērej pſchiūcź. Maczerka paſ praji wjeczor ſ nanej: „Naſch ſyn njeje ſbožowny!” Nan wotmolwi: „Ja wēm, 4zeſo dla niź!” A wobaj proſhtaj: „Anjeze, daj, ſo by jemu hodžinka pſchiſchła, w kotrejž ſo ſaſo ſ tebi namaka — a hdyž je mōžno, daj, ſo njeby pſcheczeke bēdženja priedy pſchētracź trjebaſ! Tola niź kaź ja 4žu, alle kaź ty 4zeſch.”

3.

Pohladajm my hiſcze juntrōcź do teho ſameho doma na hodownym wjeczoru — džeſacź lēt poſdžiſcho. 4ſyn je jaſo herba ſaźahnyſ do ſtarſchiſkeho doma, wōn je nētk ſam mandželſki a nan a hodowny ſchtom ſa tych ſwojich ſaſwēcziuje. Wōn tu ſteji jaſo muž, kaź nēhdy jehō nan na tym ſamym mēſcze a dzerzi hodownu domjazu Božu ſluzbu po ſtarym dobrym waſchnju. Kaſ paſ wōn, kiz njewējeſche, ſ temu pſchiūdže? Hodowna modlitwa lubeju ſtarſcheju je wuſklyſchena — jehō hodžina je pſchiſchła. Wōn je hluboſo doſcź nutſ pohladaſ do 4łowſkeje wutrobje a žiwjenja, ſo je poſnaſ, ſo my wjazy hać roſom a ſdželanoſcź, pjenjeſy a 4zeſcź trjebamy, ſo mōhli wopradowže ſbožowni bycź. Wōn pēſche dyrbjaſ pſcheſ nēkotry wicher — wōn bēſche dyrbjaſ wſchelaſe hōrtoſcze žiwjenja woptacź. Lubej ſtarſchej bēſchtaj jemu wumrjekoj — alle tele wēry a radoſcze, kotraž bēſche ſo ſ jeju wocžow w poſlednich wōkomijnjenjach ſwēcziſa, wōn ſabycź njemōžeſche. Wōn bēſche ſo wrōcziſ, a jehō ſwērna pobožna mandželſka bē ſ temu ſobu pomhaſa, ſo ſo ſwojemu Anjeſej a ſbōžniſej ſaſo ſ zyſej ſwojej wutrobu podda. Dženſa wōn ſaſo wēri — dženſa mōže ſo ſaſo ſ tymi ſwojimi modlić. Minjene lēta nimo njeho 4zeheja. Hdy bēſche wōn najſbožowniſchi? Nēhdy jaſo dźeczo! A nētko ſaſo. Wōn je ſo wrōcziſ ſ starej, dźeczajej wērie. Nētk ſu jemu hody ſaſo wjekeſy, ſbōžny 4zāſ, nētko wōn ſaſo hodowne zohnowanje pyta, jaſo muž po lētach a jaſo dźeczo we wērie. 4ſo wrōcziwſchi je wōn do prēbka krocziſ. To wōn ſam 4žuje. Jeſo dźakna modlitwa je: „Budźcze jaſo dźeczi — a wy hodowne zohnowanje doſtanjecze!”

Dženſa.

O ty krasne, drohe „dženſa“! Někdy je w Witenbergu wuczony knjes ſwojeho ſluzobnika k Fijipej Melanchtonej pólſat a ſo wopraſhecſz daſ, czeho dla ſo hiſhcze pſchezo hody prěduje: Wam je ſo dženſ tón ſbóžnik narodzil, hdyž je ſo tola knjes Jeſuſ hižo pſched wjazn hacž 1500 lětami narodzil! Ma to je Melanchton wotmolwik: Wopraſch ſo ſwojeho knjeſa, kiž je tebe pólſat, hacž hiſhcze dženſ tež troſchta Jeſom Chryſta njepotrjeba. To bė dobre wotmolwjenje.

My njemóžemy ſwojeho ſbóžnika žadny džen parowacž; dženſ, dofelž hrěſchnik ſym, dyrbiu w nim wodacze pytačž; džakowano Bohu, ſo ſa khudny hrěſchnikow to „dženſa“ hiſhcze wuhaſnjene njeje; nět móžeja ſo moje hrěchi wuhaſnjecž; dženſ, dofelž ſo modlu, dyrbi mi wyſozny khwalene ſbóžnikowe mjeno klucž k wótzowſtej Božej wutrobje bycž; dženſ, dofelž ſym ſmjertny cžlowjeſ, a dyrbiu ſo na to pſchihotowacž, ſo ſnadž w najbližſch hodžinje hižo ſwoju hlomu na ſmjertne ložo položu, cže Chryſtuſ moje žiwjenje bycž, ſo by tež wumrjecze moje dobycze bylo. O ty krasne, drohe „dženſa“! Widžu hiſhcze pſched ſobu dvě dječzaty w ložu ležo, hacž je runje hižo wjele cžaſa nimo, ſo ſym jej taſ wotpocžowacž widžil: Poſticžka woczini woczja a ſbėhny ſwoju pópku a džeſche: „Maczi, dženſ ſu tola tež hiſhcze hody!“ „Nė, moje dječzatk, hody ſu nět nimo a njeſku dženſ wjazn.“ „O maczi“, džeſche wona, „ſym dženſ w cžėmnej nožy hiſhcze jandželow pſchi ložu widžala, a ſym ſlyſchala, ſo hodowne khėrluſche ſpėwachu a hlaj, mam wſchaf tež hiſhcze pópku, a budu ju pſchezo wobthowacž, a taſ dotho hacž hiſhcze dary wot Božeho džeſcžama mam, ſu tola hody. Tajke ſłowo bė drje dječzaje, ale bė tež krasne a kſheſcžijanſke. Niž jeno jandželſke ſpėwanje a dary Božeho džeſcžama dyrbja wotſtačž, ale ſbóžnik ſam dyrbi tebi wotſtačž; a taſ dotho hacž wón wotanje, wotanje wjeſeſy, ſbóžny hodowny cžaſ. Wóh daj, luby pſhecželo, luba pſhecželniza, ſo ty taſ hody ſwjecžilſch, ſo te krasne, drohe „dženſa“ tebi wotanje, ſo wot jeneho dnja k druhemu kłinczi:

Wón dženſa durje wotewri k tom' raju Božemu, tam cherub pſched nim njeſteji, cžeſč Bohu ſamemu!

(Piſat Evers.)

Kuſt žyrobny na pučžowanje do noweho lěta.

Luby cžitarjo, runjež ty ſnano khudy njeſny, njeſmėjeſch ſa ſto, hdyž tebi „Pomhaj Wóh“ dženſa na nowe lěto kuſt žyrobny do ſala tykne, dofelž nowe pučžowanje naſtupilſch. Wėr mi, ſchtož ſo tebi poda, móže tebi k lėpſchemu bycž. Eslėboro a ſkoto w twojim pjenježnym mėſchku, ſtrowe ſtawy na twojim cžėle budža tebi wſchaf nėtore durje wotamknyčž, kotrež ſu hewaf ſamknyene, ale kóžde tola njeſamóže woczinicž, tebi móže ſo ſtačž, ſo dyrbiſch je ſwojimi pjenjeſami a mozami nuſu tradacž. Potom wſmi tu žyrobny, kotruž je tebi „Pomhaj Wóh“ na nowe lěto ſobu daſo:

1. Jenó i hnady. Ma wulkei žyrtwinski ſhromadžijnje w Barlinje 1879 prědowaſche pomorſki ſuperintendenta Meinhold wo Rom. 3, 28: „My ſa to mamy, ſo cžlowjeſ prawy budže bjeſ teho ſakonja ſtutkow, jeno pſcheſ wėru.“ Wón na to dopomni, ſo je Luther to „jeno“ pſchijaſil a ſo paſ je Luther i tym žyle prawje cžiniſ, dofelž je to prawje wuſbėhnyčž chžyl, ſo my, hdyž tež cžinimy, ſchtož ſmy cžinicž winojczi, nicžo dale njeſmny, khiba niewužitni wotrocžy a ſo njemóžemy twaricž na ſwoje ſtutki, ale ſo móžemy ſbóžnoſč jenicžy na Božu hnadu ſažozicž. W tej myſli wón dale powjedacze:

„Mój troſchť a moja nadžija budže hacž do mojeje poſledneje hodžinki to „jeno“. Sa bėch młody a ſym ſo jeſtaril a cžecze ſlyſhecž moje žyle naſhonjenje? Wſchitko je nježyle — ja njeſym nicžo a nimam nicžo a ſchtož mam a ſym, mam pſcheſ wėru do hnady; — hnada, hnada, nicžo khiba hnada! W mojej młodoſczi ſebi nėſchto wjedžach na moje duchowne dary, wot teho Knjeſa mi date a ſebi myſlach, kajki ſym tola wulki muž. Nětto na kónzu žiwjenja ſteju a nicžo njewėm, hacž to, ſo budu, hdyž budu i hnady k Jeſuſej pſchėſadženy, ſo jemu i žylej wutrobu džakowacž ſa jeho njeſkóncžnu hnadu.“

„Sa mējach w ſwojej woſadže ſtary, wėrjazu žonu, ta junu te mni pſchindže a praji: „Knjes duchowny, ja ſym taſ ſrudna! Cžim ſtarſcha ſym, ſa cžim njeſhmaniſchu ſo mam.“

Sa wotmolwik: „To je tebi kaž mi, ale ta wėž ma ſo taſ: naſchej cžėlnej woczja ſteji hinaſchej, hacž naſchej duchownej. Tej budžetej lěto wot lěta ſlabſchej, naſchej duchownej paſ cžim

wótriſchej, ſo cžim bliže k wėcznoſczi pſchindžemy, cžim lėpje naſ ſwėtke wėcznoſcze widžozny ſčini. S teho pſchindže, ſo w ſtarych lětach naſche hrěchi wjele bóle widžimy hacž w młodoſczi. Duž budž jeno w twojimaj woczomaj džen wote dnja njeſhmaniſcha, potom budžeſch ſo temu ſbóžnikaj džen a lėpje lubicž.“

Bóry po tym pſchindže ta žona na ſmjertne ložo. Wona ſo mje praſchecze: „Knjes duchowny, ja drje tola prava kſheſcžijanka njeſym. Sa ſym ſlyſchala, ſo maja prawi kſheſcžijenjo runje na poſledku hiſhcze cžežke bėdženja pſchėtracž a ja ſym tola taſ wjeſela, ja ſo wjeſelu na teho ſbóžnika kaž dječžo na hody. To drje tola prawje njeje?“

Sa jej wotmolwik: „Žiwna žona, czeho dla to temu Knjeſej Jeſuſej wėricž njemóžeſch, ſo tebe, dofelž je wſchelaki kſchiz w žiwjenju na tebe položil, tebe nětto na poſledku pſched cžežkim bėdženjom ſakhowa? Budž i mėrom, moja luba, ty budžeſch i mėrom wuſknyčž.“ — A taſ ſo hiſhcze tón ſamny džen ſta. O, ſo by mi a wam wſchitkim pſchicžka tajta ſmjertna hodžinka — jeno, jeno i hnady!“

(Pſchichodnje dale.)

Roſhlad w naſhim cžaſu.

Wóh cži pomhaj, luby pſhecželo, w nowym lėcze a wobradž cži ſa cžėlo ſtrowoſč, ſa duſchu mėr a wjeſele, kotrež wuſhadžatej i Božeho dječzawta. S Božeje ruſi woſnjemy nowe lěto je wſchėm, ſchtož wone pſchinjeſe, pſchetož „wón ſam knjeſtowo wodži, wón mudry ſėrſchta je, wón knježi, kaž ſo hodži“. Duž njech tež wotanje naſche domėrjenje wėſte, hdy bychu tež raſ ſke powjeſcze pſchicžka: Wón je tola wjetſchi dylji wſchitzy ludžo, wón wodži ludowe myſle.

Naſcha khėžorowa ſwójba je ſwoje hody hiſhcze w nowym hrodze w Potsdamje woderžala. Gaſle na kónzu tuteho lěta pocžehnje wona do Barlina. Wſchitke ſtawy khėžoroweje ſwójby bėchu rjenje ſjenocžene. Eſo wė, ſo bė wobradženje bohate. Schtó mohł tam pſchihadowacž. Se waſchne, ſo ma kóžde wot ſydom khėžorowny dječzi ſwój extra-hodowny ſchtom, wobwėſchany i naj-rjeſchimi drohimi darami. Tola njeſmė žadny pryz a žana pryzkaſa wot ſchto ma nėſchto wſacž, ſchto my pſchindu tajke, kajkež ſu, je wſchitkimi ſkódkimi wėzami do hojėrnjom a dyrbja tam khudny khorym wjeſele a wſchewjenje pſchihotowacž.

Wulka wutroba luboſč bė ſo kaž kóžde lěto taſ tež lėpſa ſaſo w Barlinje na to daſa, khudny hodowne wjeſele pſchihotowacž. Se wſchėch wjele hodowny wobradženjom, kotrež bėchu ſo ſa nič w towařtwach, w žyrtwach, w mėſchcžanſkim miſionſtwje mėle, cžemy jeno na wobradženje ſpomnicž, kotrež ſu „ludžo bjeſ džeſta“ mėli. Tajke wobradženje bė nět hižo jednaty raſ. Hižo wot rano 7 hodž. ſhromadžichu ſo jako hoſcžo w domje Barlinſkeho mėſchcžanſkeho miſionſtwa tajzy, kiž žaneho džeſta nimaju a bóry bė wſcho taſ daloko hotowe, ſo móžachu hlódnnych ſmjėrſnjenyh mužow nuts puſchecžecž. W najkrótſhim cžaſu bė ſala ſe 400 mužemi pſchepjeljena. Dwaj božodžėcžowej ſchtomikaj ſwėczėſchtaſ ſo rjenje. Wokoło bėžachu pſhecželnimi pomoznižy. Kóždy i wbohich ludži doſta dvě ſchalzy khofeja a wulki hodowny tyfanž. Dwóřti prėdar Bieregge pokaſa w krótkej rėczi, kaſ móže a dyrbi to: mėr na ſemi tež hiſhcze dženſa kóždeho ſpróžneho a hubjeneho a wobcžėženeho wofſchewicž.

Erudnje kłinczi nuts do ſhromadneje hodowneje wjeſeſoſcze powjeſcž, ſo ſo kholera ſaſo w Hamburgu pokaſowacž ſapocžnje. Se hižo ſaſo wjazn paſchonow na nju wumrjelo.

Naſchi namjeczorni ſuſhodža, Franžowſky, ſo nět i wulkim kanalom žaſoſnje ſatraſchuja. Se ſo wuſopaſo, ſo ſu ſo pſchi twaru wulkeho Panamaſkeho kanala, kotryž dyrbi ſo pſcheryčž pſcheſ ſrjedžnu Ameriku wot towařtwa, kiž i wjetſcha i Franžowſow wobſteji, žaſoſne jebanja ſtaſe, a to wot najwſchſchich ſaſtojnirkow franžowſkeje republiki. Eſamo jich preſidenta pječza žyle njewinowaty njeje. Roſhorjenje w Franžowſkeji je pſchewulle a móže ſo lohko ſtačž, ſo ſo tam w najbližſhim cžaſu wſchitko roſwali a republika ſwój poſledni džen widži. Se wſcheho je widžecž, kaſ hluboko lud panje, kotremuž najwſchſche tubka: Wóh, wėrnoſč a cžeſč, nicžo wjazn hódne njeſku, ale jeno mamon a ſwėtne wjeſele.

Lube nowe lěto, kotrež dyrbjecze kóždeho i móžnym ſacžucžom wėcznoſcze napjelnicž, jich wjele k wſchellemu njepſchitowanjemu loſemu cžinjenju wužitwa. S najhroſniſchemu wotſwjecženju tež to ſlyſcha, ſo ſo njeſchwarne, njepóčziwoſcžow a žortow poſne ſbožo-pſchėjaze kharty, kotrež ſo pobožnym kſheſcžijanam njefaleža, cžicžcža a ſo woſebje wot młodyh hólzow k nowemu lėtu ſčelju.

Dofelž je tajke njepšhistojne wašchnje hižo swój nutškód do wšow wšako, chzemy je sjawnje pschod nim warnowacž. Róždemu kšesčzijanej dyrbi tač derje čistoscž kšamšneje wutrobny kaž dobre mjeno druheho tač wjele hódne bycz, so so wot tajkich lóhstwow sđaluje a je daloko wot šebje wotpokajuje. Bjes teho móže so tež tajka njepózcžiwoscž po fakonju kručže woschtrafowacž. Starschi a wšchitzy, kiž wo tajkich kšartach šhonja, dyrbjeli sa tym, kiž je je póšlak, se wšchej kručoscžu pytacž a jeho šudnifej pschepodacž.

+ Nowolétua nóž nješbožowneho.

Stary muž stejesche w nozy wot stareho k nowemu létu pschi wofnje a hladasche w sadwelowanju horje k njehibitym, wěcznje k hwešdami so pokrwywazym njebjekam a dele na čistju, čistju, bėku semju, na kotrejž nětk ničtó tač wješela spróznj a tač bjes spanja njebė, kaž wón. Pschetož jeho row stejesche zyle blisko pschi nim; wón bė jeno se šněhom staroby, niž se šelinu młodoscže wódžety a wón pschinješe se šwojeho zykeho bohateho žiwjenja ničzo šobu hacž bludy, hrėchi a khoroscže, ikažene cžėto, šapucženu duschu, wutrobu pošnu jėda a starobu pošnu rostacža. Šeho rjane młode dny pschewobrocžichu so jemu dženš do šcherjenjom a cžahachu jeho šašo pschod tamne dnjane ranje, hđžež bė jeho nan jeho najprjedy na rospucž žiwjenja stajit, kiž k prawizy po šlónčžnym pucžu prawdoscže do šchėrofeho mėrneho kraja pošneho šwėtka a žnjow a jandželow wjedže a kiž k lėwizy do knotowym šchecžekam podobnych drohom hrėcha dele cžehnje, do cžorneje jamy, pošneje jėda, kušatnych hadow a cžmowych horznych dymow. Ach, hady wišachu wokoło jeho wutrobny a jėdojte křepki na jeho jasyku, a wón wjedžishe nětk, hđže bė. — Bjes myšlow a k njemurjekliwym styskom wošasche k njebjekam horje: „Daj mi moju młodoscž šašo! O nano, staj mje šašo na rospucž, so bych šebi hinač wušwolit!“ Ale jeho nan a jeho młodoscž bėšhtaj dawno nimo. Wón widžesche bludnicžki na lužach rejowacž a na Božej roli wuhafnycz, a wón šebi prajesche: „To šu moje bludne dny“. Wón widžesche hwešdu k njebjekam panycž a panjenu šwėczicž a na semi hašnycz. „To šym ja!“ džesche jeho krama wutroba a hadowe šuby rostacža ryjachu dale w ranach. Koshorjene myšlenje pošasa jemu cžėtaze nóžne mjetele na ščechach a wėtrnič šbėhnu hrožo šwoje rufi k rošbicžu a w prošdnym cžėtowym domje wostajene cžėto wša pošaku jeho woblicžo na šo a mješesche napohlad, kaž wón.

Šsrjedž tuteho bėdženja kincžesche na jene dobo pištanje sa nowe létu k torma dele kaž daloke žyrtwine špėwanje. Wón bu cžichi. Wón hladasche na njebjeka a psches šchėrofu semju a špomni na pschecželow šwojeje młodoscže, kiž bėchu nětk šbožownišchi a lėpschi hacž wón, wucžerjo šemšteho naroda, nanojo šbožownych džecži a pošohnowani cžłowjekoj, a wón džesche: „O, ja bych tež kaž wy tule přenju nóž noweho léta se šetřenymaj woczomaj špacž wóhł, hdy budžich chžyt! Ach, ja bych tež šbožowny bycz wóhł, wój drohaj staršchej, hdy budžich waju proštwy k nowemu létu a wucžby dopjelnič.“ W najhoržychim dopomnjenju na jeho młodostny cžah šdasche so jemu, jako by so to cžėto w cžėtowym domje, kotrejž bė tač podobne na njeho, šbėhnyło; na pošledku so jemu tač džesche, kaž wjele pschiwėrnym w nozy noweho léta, kiž šcherjenja widžecž mjenja, a cžėto so do žiweho młodženja pschewobrocži. Wón je wjazy widžecž njemóžesche; wón pschikry šwoje wócžto; tyšaz (tawšynt) horznych šylšow so do šněha ronjesche a šaprahnu tam: wón šdychowasche jeno hišcže cžicho bjes trošcha, bjes myšlow: „Wrócž so šašo, młodoscž, wrócž so!“

— — — A wona so šašo wrócži; pschetož bė so jemu jeno w nozy noweho léta tač žalošnje džalo. Wón bė hišcže młodženž; jeno jeho šabludženja njebėchu žadyn šón byle. Ale wón so džakowasche Bohu lubemu šnjesej, so móžesche so wón, hišcže młody, wot blócžanych pucžow hrėcha wrócžicž a so šašo na šlónčžny pucž podacž, kiž do bohateho kraja žnjow wjedže.

Wrócž so k nim, młody cžitarjo, hdyž ty tež na jeho bludnym pucžu stejisč! Šonle šatrašchazy šón budže wot nětk twój šudnit; ale hdy by ty junu wošak: „Wrócž so šašo, rjana młodoscž!“ — wona by so njemwócžila! (Šo němškim Jana Š. Nychtarja.)

2. So je moje žiwjenje pucžowanje, pucžowanje k njebjekam, so jenož psches šwėt pschėndu a so tu wostacž njemóžu.

3. So je tón pucž wuški, kotryž k žiwjenju wjedže, so na nim kšchize steja a so móže mje mój pucž dženša hišcže do šmjertneho doša dowjesč.

4. So pač je tež něchtón mi k bokej, kotryž šam wo šebi praji: Ša šym tón pucž a ta wėrnoscž a to žiwjenje; so je jedyn pola mje, kotryž je šwój kšchiz šam na Golgatha donješl a tam se šwojej šmjercžu šahglowak, so je tež mój šbožnič.

5. So dyrbjju dženša stareho cžłowjeka k jeho lóšchtami a žadoscžemi k mozu šwjateho Duchu, kotryž mi Bóh dawa, moricž a šapřecž.

6. So mam w modlitwje kóždy džen pschod lubeho Wótza w njebjekach štipicž.

7. So mam wšchitko, šchtož na mnje pschindže w žiwjenju, wšacž, jako wot teho šnjese a prošycž, njech je wješele abo šrudoba, so by mi k lėpschemu šlužito.

8. So wšchitkich cžłowjekow wobhladuju jako šobu wumoženyh; so jich jako tajkich lubuju, kotřiž šu drje so mnu w hrėšnym hubjenštwje, kotřiž pač šu tež, kaž ja pošolani hnadu, měr a žiwjenje dostacž psches šesom šchrysta.

9. So k prawej luboscžu a šwėrnoscžu džecžom Božim pschiwušuju.

Wišcže juntrócž: Budžecže jako džecži.

Šody je škladnocž, šebi to šłowo teho šbožnika wobhladowacž a rošpominacž. A šchtož nětko prawje na lube džecžatka kėdžbuje, wěcže wšchelake dobre wukšadowanje teho šłowa nashoni. Tutaj pschikšadaj k džecžazeho žiwjenja wo tym šwėdcžitaj:

1. Šodowny šchtom je šwojimi šwėczkami šo blyšcžesche a šbolesche; wokoło njeho stejesche šbožowna šwójba. Šhėrlušche k cželcži Božeho džecža bėchu so wušpėwale a kóždy šebi šwoje dary jemu wobradžene wobhladowasche. Wobradženje je tež wopravdže lubošny pschidawč k šodownemu wješelu a w nim Boža a cžłowšta luboscž prawje rjenje hromadže kincžitej. Woni so wšchitzy wješelachu nad šwojimi darami a hušto bė praschenje šlyšecž: „Še tole tež hišcže mi? Njeje to pschewjele luboscže?“ Najmjėnšchi, lubošny ššilėtny hólčez pač hinač pošjedasche. Ššwoje małe blidko bėšche hnydom namakal a wokoło njeho štakajo wošasche: „Wšchitko moje! wšchitko moje!“ Wón so došho njeprašesche, wješety sa wšchėm pschimasche, šchtož bė jemu wobradžene. Ša pač šebi pošmyšlacž na šnjese šłowo: „Šeli so njebudžecže jako džecži, dha wy njebudžecže do njebjeskeho kraleštwu pschincž.“

2. Druhe nashonjenje je k jeneho lista wšate, w kotrymž macž pišche: „Kaž kóžde létu bėch tež w tym lėcže našchim džecžom dowolika, na papjerku napišacž, šchto chžedža rady hody wobradžene mēcž. Wone mi šwoje papjerki pschinješechu. Najšarscha džowka chžyšche mēcž rufazy, šchórzuchi, knihi — mały šant konika a wšycžk. Našcha džekacžlėtna lista mi k listej pschipošozenu papjerku do šaka tyšny. So byšcže prošymicž wóhł, cžeho dla je tač pišaka, dyrbjju pschitajicž, so bė wot septembra wjele šrudoby a khoroscže w našchey wošadže a so bė jich wjele šemrjeko.“ Na pschipošozenej papjerzy stejesche:

„Lube, dobre Bože džecžo! Ša šebi pschėju, 1. so bych cži lubi kšori bórny šašo wotkšorili, 2. so ty šemrjetych do twojeho njebjeskeho kraleštwu wošmješ, 3. so chžyt lubeju staršcheju, bratrow a šotry wobarnowacž, 4. so by mje šczinič dobre džecžo, so mojimaj staršchimaj šwėru šlužju hacž k jeju šbožnemu wumrjecžu.“

Ša šebi myšlu, so šu so nad tutym džecžom wšchitzy jandželjo w njebjekach šwješelili, pschetož hđže by lėpscheje hospody bylo ša Bože džecžo, hacž w tajkej wutrobje? O, so bychmy wšchitzy byli jako džecži!

„Pomhaj Bóh“ je wot nětk niž jenož pola šnjese duchownych, ale tež we wšchėch pschėdawařnjach „Ššerb. Nowin“ na wšach a w Budyšchinje dostacž. Na šchtwórcž léta płacži wón 40 np., jenotliwe cžišla so po 4 np. pschėdawaju.

Šchto dyrbjju kóždy džen w nowym lėcže wopomnicž.

1. So je mi šašo hnadny džen wobradženy sa wěcznocž, wo kotrymž dyrbjju račnowanje wotpošozicž.